

Pomnik profesora doktora J. J. Karpińskiego

Памятник проф. докт. Е. Е. Карпинскому

A monument to Professor Doctor J. J. Karpiński

W dniu 26 października 1972 r. u wejścia do Białowieskiego Parku Narodowego odsłonięto pomnik poświęcony pamięci wybitnego badacza Puszczy Białowieskiej i wieloletniego dyrektora BPN profesora dra Jana Jerzego Karpińskiego.¹ W ten sposób została zrealizowana inicjatywa Polskiego Towarzystwa Leśnego współdziałającego w tym zakresie z Instytutem Badawczym Leśnictwa, Zarządem Ochrony Przyrody MLiPD, Okręgowym Zarządem Lasów Państwowych w Białymstoku i Dyrekcją Białowieskiego Parku Narodowego.

W imieniu tych instytucji odsłonięcia pomnika dokonał zastępca przewodniczącego Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Leśnego prof. dr Edward Więcko, który przypomniał wielokierunkową działalność naukową profesora J. J. Karpińskiego i szczególne Jego zasługi dla Puszczy Białowieskiej.

Prof. dr J. J. Karpiński urodził się w 1896 r. W 1919 r. ukończył Instytut Leśny w Piotrogradzie, a w 1933 r. uzyskał doktorat nauk technicznych na wydziale rolniczo-lasowym Politechniki Lwowskiej. W 1947 r. został habilitowany jako docent w zakresie ekologii zwierząt w Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 1955 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1959 r. profesora zwyczajnego. Pracę naukową rozpoczął w Katedrze Entomologii Instytutu Leśnego w Petersburgu. Pierwszą zaś pracę swoją opublikował już w Rosji w 1914 r.

Jeszcze w czasie wycieczek studenckich poznawał lasy Krymu i Kaukazu, a następnie lasy Europy Wschodniej, Uralu, Syberii, Japonii. Szczególnie umiłował jednak Puszcę Białowieską określaną poetycko jako „główną królestwa zwierząt i roślin stolicę”. Tu w 1928 r. objął kierownictwo Nadleśnictwa Rezerwat, a następnie Parku Narodowego w Białowieży utworzonego w 1932 r. i pracował w Białowieży do 1939 r., będąc równocześnie dyrektorem szkoły dla leśniczych i organizatorem muzeum przyrodniczo-leśnego.

Lata wojny spędził na Litwie, w okolicy Kowna.

W 1944 r. prof. Karpiński wrócił do Puszczy i w latach 1945—1952 był dyrektorem Białowieskiego Parku Narodowego i dyrektorem Biało-

¹ Pomnik bezinteresownie zaprojektowali artyści plastycy Leon Machowski i Jerzy Heintze. Pomnik wykonał honorowo Jerzy Heintze przy technicznej pomocy pracowników Białowieskiego Parku Narodowego.

Ryc. 1. Pomnik zaprojektowany przez art. plast. Jerzego Heinzeo i Leona Machowskiego

Fot. S. Buszko



wieskiej Filii Instytutu Badawczego Leśnictwa. Prowadził sam badania w Puszczy i organizował badania zespołowe, był także organizatorem turystyki i szkolenia leśników w Białowieży.

Naukowa działalność prof. J. J. Karpinskiego była wielokierunkowa i wielostronna.

Największą wartość dla nauki polskiej i światowej mają wyniki Jego badań faunistycznych i zoologicznych. Tylko Puszczy Białowieskiej prof. Karpinski poświęcił 100 prac i artykułów na ogólną liczbę około 180 opublikowanych prac. Wśród najważniejszych z tych prac, pod względem znaczenia naukowego, można by przykładowo wymienić następujące: „Fauna korników Puszczy Białowieskiej na tle występujących w Puszczy typów drzewostanów” (1933), „Przyczyny ograniczające rozmnażanie się korników drukarzy *Ips typographus* L. i *Ips duplicatus* Shalb. w lesie pierwotnym” (1935), „Geograficzne rozszedlenie korników na ziemiach polskich i kwestia dwu zasięgów świerka w świetle badań ipidologicznych” (1932), „Materiały do bioekologii Puszczy Białowieskiej” (1949), „Korniki ziem polskich” (1948). Współautorem tej ostatniej był K. Strawiński.



Ryc. 2. Prof. dr E. Więcko wręcza kwiaty p. Annie Karpińskiej

Fot. S. Drabarczyk

Ogromny dorobek naukowy prof. Karpińskiego znany jest w kraju i na świecie. Prof. J. J. Karpiński był także popularyzatorem wiedzy przyrodniczej, zwłaszcza o Puszczy Białowieskiej, a także propagatorem ochrony przyrody, autorem wielu książek dla młodzieży, doskonałym fotografikiem. Zdjęciami swymi ozdabiał liczne własne prace.

Odszedł od nas 17 listopada 1965 r. — żyje w dalszym ciągu wśród nas swoimi dziełami.

Szczególnie wielkie zasługi prof. Karpińskiego dla Białowieskiego Parku Narodowego i całej Puszczy Białowieskiej wyzwoływały inicjatywę zmierzającą do uczczenia Jego pamięci przez umieszczenie u wejścia do Białowieskiego Parku Narodowego pomnika z napisem przypominającym te zasługi.

Pomnik odsłonięty został w obecności małżonki Profesora pani Anny Karpińskiej, Jego rodziny, Rady Naukowej BPN z jej przewodniczącym prof. drem K. Krysiakiem, oraz przy uczestnictwie dyrektora Zarządu Ochrony Przyrody doc. dra T. Szczęsnego, dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Białymstoku mgra R. Filipowicza, dyrektora BPN inż. E. Watoły i pracowników Parku oraz kierowników i pracowników placówek naukowych z Białowieży i Warszawy a także — przedstawicielei miejscowego społeczeństwa.

E. W.